

NOTA Misbruik en Oneigenlijk gebruik (M&O) 2023

GBTwente

Inhoud

1	Inleiding	3
2	Doelstelling en uitgangspunten	4
2.1	Rollen en verantwoordelijkheden	4
2.2	Uitgangspunten	4
2.3	Definities en afbakening M&O beleid	5
2.4	Relatie M&O met rechtmatigheid, integriteit, fraude en ondermijning	6
2.5	Misbruik van data	7
3	Beheersmaatregelen ter voorkoming M&O	9
3.1	Preventieve maatregelen	9
3.2	Repressieve maatregelen	10
3.3	Sanctionering/maatregelenbeleid	11
3.4	Evaluatie	11
4	Risicogebieden	12
4.1	Intensiteit M&O beleid	12
4.2	Risicovolle processen	12
5	Verantwoording	14
	Bijlage 1; Schematische weergave afwegingskader misbruik en oneigenlijk gebruik	15

1 Inleiding

Bestuurders, directie, management en medewerkers van GBTwente, nemen (dagelijks) beslissingen die soms grote (financiële) gevolgen hebben. Derden/betrokkenen kunnen in de verleiding komen deze beslissingen ongeoorloofd of ongewenst te beïnvloeden. Als dit gebeurt wordt misbruik of oneigenlijk gebruik gemaakt van regelingen en/of overheidsgelden.

In *het op 5 oktober 2023 vastgestelde integriteitsbeleid* en de op 12 juli 2023 vastgestelde *Financiële verordening van GBTwente* is in artikel 13 opgenomen dat het dagelijks bestuur zorgdraagt voor het beleid en interne regels voor het voorkomen van misbruik en oneigenlijk gebruik van de regelingen en eigendommen van GBTwente.

Vanaf het verslagjaar 2023 geeft het dagelijks bestuur een rechtmatigheidsverklaring af. Deze rechtmatigheidsverklaring omvat een drietal criteria:

1. Het voorwaarden criterium: alle financiële beheershandelingen zijn verricht in overeenstemming met wet- en regelgeving.
2. Het begrotingscriterium: alle lasten in het begrotingsjaar vallen binnen de begroting (inclusief wijzigingen) zoals door het algemeen bestuur is goedgekeurd.
3. Het misbruik & oneigenlijk gebruik (hierna: M&O) criterium: het dagelijks bestuur heeft voldoende waarborgen genomen om te voorkomen dat als gevolg van misbruik of oneigenlijk gebruik van wet- en regelgeving ten onrechte een te laag bedrag of helemaal geen bedrag aan gemeentelijke belastingen en heffingen aan GBTwente is betaald.

Het M&O-beleid biedt een kader voor controle en sancties, benoemt welke risicogebieden er zijn en hoe M&O-beleid in de bedrijfsvoering kan worden vormgegeven door middel van het treffen van beheersmaatregelen. De uitwerking van het M&O-beleid vindt plaats in de specifieke regelingen, verordeningen en processen. Terreinen waarop GBTwente risico loopt betreffen o.a. inkopen en aanbestedingen, personeelslasten, integriteit en belastingopbrengsten. De inzet van beheersmaatregelen (regelgeving, voorlichting, controle, sancties) bij deze risico's worden getypeerd variërend van licht, matig tot streng. De meeste regelingen zijn gebonden aan wettelijke eisen en minimumnormen voor het nemen van maatregelen ter bestrijding van fraude en misbruik. Vanuit het M&O-beleid is het mogelijk daar eventueel maatregelen aan toe te voegen.

2 Doelstelling en uitgangspunten

De doelstelling van deze nota is het formuleren van richtlijnen, die het dagelijks bestuur kunnen ondersteunen bij het opzetten, uitvoeren, controleren en evalueren van het M&O-beleid bij GBTwente.

Deze nota geeft een definitie van wat we verstaan onder misbruik en oneigenlijk gebruik en geeft vervolgens een inventarisatie van de bedrijfsprocessen waar misbruik en oneigenlijk gebruik kan voorkomen. Daarna beschrijven we welk beleid en beheersingsinstrumenten we hebben om misbruik en oneigenlijk gebruik van onze regelingen te signaleren en te voorkomen. Daarnaast lichten we toe hoe daarover verantwoording wordt afgelegd.

2.1 Rollen en verantwoordelijkheden

Het in deze nota geformuleerde beleid vormt een kapstok voor de opsomming en inkadering van bestaand beleid en bevat geen nieuwe regels. Rollen en verantwoordelijkheden zijn in lijn met de inrichtingsprincipes van de organisatie. Het Managementteam van GBTwente zijn verantwoordelijk voor het actueel houden van het specifieke M&O beleid en het treffen van passende M&O beheersmaatregelen voor de risicogebieden. Ook leggen directie en management verantwoording af over de wijze waarop het M&O beleid wordt uitgevoerd en wordt nageleefd. Het dagelijks bestuur ziet erop toe dat directie en management deze taak oppakken en dat waar nodig risico's tijdig worden besproken. Het algemeen bestuur vervult een kaderstellende rol door het beleid en de periodieke actualisaties daarvan vast te stellen.

Samengevat kan als doelgroep voor dit M&O-beleid worden aangemerkt:

- het algemeen bestuur; die het M&O-beleid vaststelt,
- het dagelijks bestuur; ter ondersteuning om toe te zien op uitvoering, controle en evaluatie van het M&O-beleid,
- de ambtelijke organisatie; als hulpmiddel om in de uitvoering, controle en evaluatie ten aanzien van op te stellen regelgeving bewust de aandacht op M&O-aspecten te vestigen en passende preventieve dan wel repressieve maatregelen te nemen, dan wel bewust te onderbouwen waarom van maatregelen wordt afgezien.

2.2 Uitgangspunten

De volgende uitgangspunten liggen ten grondslag aan het M&O beleid van GBTwente;

1. We werken vanuit een basishouding van vertrouwen in een juiste omgang met collega's, inwoners, gemeenten, instellingen en bedrijven;
2. Maatregelen die worden getroffen ter bevordering van een juist gebruik van de verordening en bedrijfsvoering zijn proportioneel. Dat wil zeggen dat zij in verhouding moeten staan tot de risico's die worden gelopen;

3. De betrouwbaarheid van aangeleverde informatie, afgezet tegen het mogelijk optreden van risico's, is bepalend voor de mate van controle en eventuele sanctionering;
4. Voorkomen is beter dan genezen. De inzet van beleid en maatregelen is primair gericht op preventie van misbruik en oneigenlijk gebruik van de regelingen;
5. Van derden ontvangen gegevens worden indien mogelijk gecontroleerd;
6. Na constatering van een overtreding wordt de rechtmatige situatie zo snel mogelijk hersteld en zo nodig worden er passende maatregelen getroffen;
7. Directie en management van zijn verantwoordelijk voor het treffen van M&O beheersmaatregelen;
8. Beheersmaatregelen worden ingezet op basis van een analyse van de risico's en na afweging van de kosten en de baten;
9. Het M&O beleid wordt eens in de vier jaar geactualiseerd, op basis van ontwikkelingen in wetgeving en ervaring met de maatregelen en controles.

2.3 Definities en afbakening M&O beleid

De commissie (Besluit Begroting en Verantwoording (hierna te noemen BBV) heeft in de Kadernota Rechtmatigheid de volgende definities van misbruik en oneigenlijk gebruik opgenomen:

Definitie misbruik

Het opzettelijk niet, niet tijdig, onjuist of onvolledig verstrekken van gegevens met als doel ten onrechte een indicatie te verkrijgen. Het betreft hier een bewuste misleiding om onrechtmatig of onwettig voordeel te behalen.

'Misbruik' is onrechtmatig en telt mee als fout voor de Rechtmatigheidsverantwoording wanneer dit niet is gecorrigeerd en/of teruggevorderd. Misbruik kan gelijk worden gesteld met het plegen van fraude om zich onrechtmatig overheidsmiddelen toe te eigenen.

Niet elke misstap (fout) geldt als misbruik. Bij het maken van fouten is er meestal geen sprake van een opzettelijke handeling. Daarnaast is het begrip misleiding van betekenis in deze definitie. Misleiding heeft betrekking op het bewust verborgen houden van het misbruik.

Bij het bestrijden van misbruik passen beheersmaatregelen zoals misbruikpreventie, handhaving, misbruik en fraudeopsporing en sancties.

Definitie oneigenlijk gebruik

Het door het aangaan van rechtshandelingen, al dan niet gecombineerd met feitelijke handelingen, verkrijgen van overheidsbijdragen, in overeenstemming met de bewoordingen van de regelgeving, maar in strijd met het doel en de strekking daarvan.

"Oneigenlijk gebruik" telt niet mee als fout voor de rechtmatigheidsverantwoording. Oneigenlijk gebruik kan wel andere punten raken en van belang zijn om de interne controles verder aan te scherpen (bijlage 1). Als wet- en regelgeving oneigenlijk gebruik mogelijk maakt ("de mazen van de wet") is het noodzakelijk dat wet- en regelgeving worden aangepast en/of duidelijker moet worden toegelicht.

Afbakening

In deze definities gaat het met name over misbruik en oneigenlijk gebruik door inwoners, instellingen en bedrijven (extern). In het vervolg nemen we ook het mogelijk misbruik of oneigenlijk gebruik door medewerkers (intern) mee.

2.4 Relatie M&O met rechtmatigheid, integriteit, fraude en ondermijning

Rechtmatigheid

Misbruik en oneigenlijk gebruik is één van de drie criteria van rechtmatigheid. Misbruik en oneigenlijk gebruik heeft een relatie met rechtmatigheid, in die zin dat misbruik een onrechtmatige handeling is, maar dit bij oneigenlijk gebruik niet het geval is. Bij oneigenlijk gebruik wordt feitelijk gehandeld in overeenstemming met wet- en regelgeving.

Integriteit

Integriteit richt zich op de eigen organisatie en medewerkers en is intern gericht. Intern gelden het integriteitsbeleid, de ambtseed, functiescheiding in (financiële) processen, maar ook aanspreekgedrag en collegiale toetsing. De interne controle toetst steekproefsgewijs of deze waarborgen ook structureel worden toegepast en of ze effectief zijn.

De Gedragscode voor medewerkers bij GBTwente geeft uitgebreide richtlijnen op het gebied van o.a.:

1. Goed ambtenaarschap (1.2, 2.8 en 2.8.1 Gedragscode integriteit)
2. Vertrouwelijk omgaan met gevoelige informatie (2.5 en 2.5.1 Gedragscode integriteit)
3. Nevenfuncties en andere privé activiteiten (2.4.1 Gedragscode integriteit)
4. Geschenken, aanbiedingen en incidentele vergoedingen (2.3.1 Gedragscode integriteit)
5. Uitnodigingen voor reizen, congressen, evenementen en diners (2.3.2 en 2.3.3 Gedragscode integriteit)
6. Verantwoord omgaan met organisatievoorzieningen en personeelsregelingen (2.6 en 2.6.1 Gedragscode integriteit)
7. Belangen van familieleden, vrienden en ex-collega's (2.7 Gedragscode integriteit)
8. Reageren op niet-integere zaken (3.2.2 en 4 Gedragscode integriteit)
9. De leidinggevende draagt het integriteitsbeleid uit (1.1.1 Gedragscode integriteit)
10. Omgaan met bevoegdheden (2.6 Omgaan met bevoegdheden)

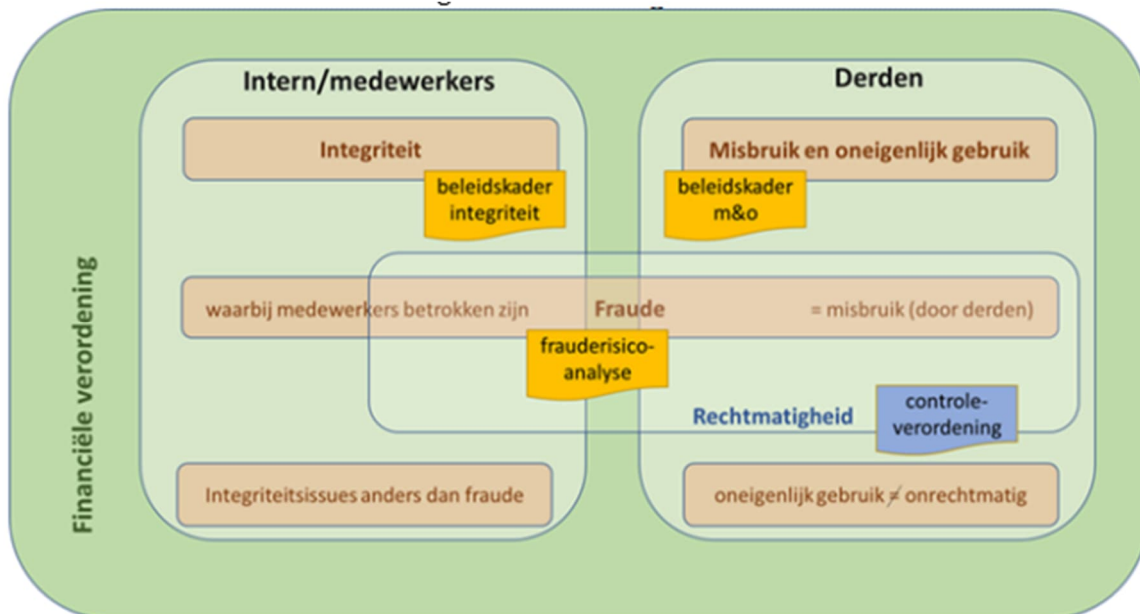
Fraude

Misbruik en oneigenlijk gebruik gaat zowel over mogelijkheden voor fraude, diefstal of andere vormen van zelfverrijking in de organisatie, ambtelijk en bestuurlijk, als over misbruik van regelingen door burgers, bedrijven en instellingen. De meeste regelingen bevatten waarborgen om misbruik te voorkomen. In ieder geval middels de voor die regelingen geldende voorwaarden (voorwaardencriterium).

Daarnaast is in onze interne procedures geborgd dat bij het nemen en uitvoeren van besluiten altijd toepassing gegeven wordt aan de Algemene beginselen van behoorlijk bestuur. Zo bevatten alle besluiten een grondslag en een motivatie. Voor belanghebbenden bestaat altijd de mogelijkheid van bezwaar en beroep om dit te toetsen.

GBTwente

Voor visualisatie van M&O in relatie tot integriteit en fraude zie hieronder:

Ondermijning

Een bijzondere vorm van misbruik is 'ondermijnende criminaliteit'. Als de bovenwereld en onderwereld met elkaar verweven raken, noemen we dat ondermijning. Voorbeelden zijn wietplantages of xtc-labs in loodsen of woningen en het witwassen van geld via bedrijven. Om illegale praktijken te kunnen uitvoeren, maken criminelen vaak gebruik van de bovenwereld. Denk daarbij aan transport, opslag, huisvesting en financiële voorzieningen. Deze verwevenheid heeft vergaande consequenties. Door de invloed en ongewenste druk van criminelen vervagen normen en waarden en wordt, soms zonder dat we het meteen merken, onze veiligheid aangetast. De consequenties van ondermijning worden een steeds groter probleem voor de samenleving als deze niet worden aangepakt.

De Wet Bevordering Integriteitsbeoordelingen (Bibob) staat voor bevordering integriteitsbeoordeling door het openbaar bestuur. Door middel van de Wet Bibob kan GBTwente bijvoorbeeld voorkomen dat er onbedoeld medewerking wordt verleend aan misbruik van aanbestedingsopdrachten.

2.5 Misbruik van data

Misbruik en oneigenlijk gebruik heeft niet alleen betrekking op misbruik van middelen. Het kan ook gaan om misbruik van data. Dit kan een inbreuk op privacy betreffen met identiteitsfraude als meest vergaande vorm. Het kan gaan om het lekken van vertrouwelijke informatie of persoonsgegevens.

GBTwente

Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)

Om persoonsgegevens van de inwoners binnen Europa beter te beschermen, is vanaf 25 mei 2018 een nieuwe Europese privacywet van kracht, namelijk de Algemene Verordening Gegevens-bescherming (AVG). Voorbeelden van persoonsgegevens zijn: naam, adres, geboortedatum, BSN, medische informatie en geloofsovertuiging. De AVG legt vast dat persoonsgegevens alleen verzameld en bewaard mogen worden als daar een wettelijke grondslag voor is en zo lang dat strikt noodzakelijk is. GBTwente houdt een register bij met een beschrijving van alle processen en de persoonsgegevens die daarin verwerkt worden. Als andere organisaties persoonsgegevens verwerken in opdracht van GBTwente worden hierover afspraken gemaakt en vastgelegd in een verwerkersovereenkomst. In de organisatie zijn specifieke functionarissen hiervoor actief bestaande uit de functionaris gegevensbescherming (FG), Chief Information Security Officer (CISO) en de Privacy Officer (PO).

Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO)

Informatiebeveiliging is de verzamelnaam voor de processen die ingericht worden om de betrouwbaarheid van GBTwente processen, de gebruikte informatiesystemen en de daarin opgeslagen gegevens te beschermen tegen misbruik en oneigenlijk gebruik. Hierbij is de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) het belangrijkste kader. Vanaf 1 januari 2020 is deze van kracht. Hiermee ontstaat één gezamenlijk normenkader voor informatiebeveiliging binnen de gehele overheid, gebaseerd op de internationaal erkende en actuele ISO-normatiek. De uitwerking van dit kader is vastgelegd in het informatiebeveiligingsbeleid van GBTwente.

3 Beheersmaatregelen ter voorkoming M&O

Bepaalde regelingen en processen (of onderdelen daarvan) kunnen het risico van misbruik of oneigenlijk gebruik met zich meedragen. Dat is in het bijzonder het geval als er sprake is van afhankelijkheid van gegevens die derden aan GBTwente verstrekken. Wettelijke eisen en minimumnormen verbinden aan de meeste regelingen de verplichting om maatregelen ter bestrijding van fraude en misbruik te treffen. Dat zijn maatregelen uit landelijke wetgeving en regelgeving van GBTwente die sowieso worden ingezet. Daarnaast zijn extra beheersmaatregelen denkbaar die het risico van misbruik en oneigenlijk gebruik verder terugdringen. Ook beheersmaatregelen die intern zijn gericht zijn relevant. Het gaat dan om zaken zoals functiescheiding, toegangsrechten tot applicaties, regelmatige controle daarvan, het vastleggen van gebeurtenissen in log-ins, en rapportages over deze maatregelen. Een onderscheid kan worden aangebracht tussen preventieve en repressieve maatregelen (of een mix daarvan).

3.1 Preventieve maatregelen

Preventieve maatregelen zijn maatregelen die liggen vóór het moment van beschikken, aanslagoplegging en restitutie. Preventieve maatregelen betreffen regelgeving, voorlichting en controle vooraf. Zij zijn gericht op het voorkomen van misbruik en oneigenlijk gebruik van regelingen.

Regelgeving

Heldere en eenduidige regelgeving beperkt de ruimte voor misbruik en oneigenlijk gebruik. Onder regelgeving wordt verstaan: verordeningen en beleidsregels. Adequate en handhaafbare regelgeving is een belangrijke beheersmaatregel in het kader van M&O beleid en voldoet in dat verband aan de volgende eisen:

- eenvoud, inzichtelijkheid en begrijpelijkheid;
- er gelden eenduidige definities;
- het doel en de doelgroep van de regeling is nauwkeurig bepaald;
- rechten, plichten en voorwaarden zijn opgenomen;
- er zijn geen overbodige en/of met elkaar strijdige bepalingen;
- de afhankelijkheid van gegevens afkomstig van derden is zoveel mogelijk beperkt;
- mogelijke maatregelen of sancties bij geconstateerd misbruik en oneigenlijk gebruik zijn in de regeling opgenomen;
- ingangsdata en overgangsregels zijn in de regeling opgenomen.

Voorlichting

Wet- en regelgeving wordt door middel van voorlichting onder de aandacht gebracht van belanghebbenden (collega's, inwoners, gemeenten, bedrijven en instellingen). Er dient informatie te worden verstrekt over het bestaan van een regeling, aard en doel van de regeling, de specifieke doelgroep, geldende voorwaarden en controle- en sanctiebeleid. Voorlichting draagt in preventieve zin bij aan het voorkomen van misbruik en oneigenlijk gebruik van een regeling, zeker als ook duidelijk wordt gecommuniceerd over mogelijke sancties.

Controle vooraf

Controle in de uitvoering is een middel om (de kans op) misbruik of oneigenlijk gebruik te signaleren. Mogelijke M&O gevallen kunnen al in een vroegtijdig stadium worden waargenomen. Controle vooraf van gegevens wordt uitgevoerd tot aan het moment van betaling of beschikkingsverlening en geldt daarmee als preventieve maatregel. Controle vooraf richt zich op de toetsing van de juistheid en volledigheid van gegevens die door derden zijn verstrekt. Door betrokkene(n) aangeleverde gegevens worden indien mogelijk geverifieerd. Uitgangspunt is dat, voordat wordt beschikt, uitbetaald of een uitspraak wordt verstuurd, een andere medewerker controleert of deze werkzaamheden zichtbaar, volledig en juist zijn uitgevoerd (vier-ogen principe).

In beleid wordt bepaald welke controlemethoden worden gebruikt ten aanzien van regelingen. Controles kunnen variëren van integraal (totale controle), steekproefsgewijs tot incidenteel. Hierbij is van belang: de aard en omvang van de doelgroep en hoe misbruikgevoelig een regeling is. Processen waarbij gevoeligheden spelen, moeten voldoende maatregelen bevatten om de tijdigheid, juistheid, volledigheid en prestatielevering te toetsen van door belanghebbende(n) verstrekte gegevens.

Mechanismen controle vooraf:

- Administratieve organisatie (AO). Door middel van stapsgewijze werkprocessen en deels geautomatiseerde (klant-) routes is gewaarborgd dat vereiste gegevens worden aangeleverd, beoordeeld en gearhiveerd.
- Integriteitsvoorschriften. O.a. in het Integriteitsbeleid, de Gedragscode Integriteit voor medewerkers en de interne organisatie van de informatiebeveiliging
- Frauderisico-inventarisatie
- Mandaatstructuur. Deze is ook verankerd in de financiële applicaties en de belastingapplicaties
- Inkoop- en aanbestedingsbeleid en inkoopvoorwaarden
- Werkinstructie/ regeling deurwaarder

3.2 Repressieve maatregelen

Repressieve maatregelen zijn maatregelen die na het moment van beschikken of betalen worden genomen. Het gaat om controle achteraf waarbij M&O kan worden vastgesteld, en sanctionering/maatregelenbeleid.

Controle achteraf

Controle van gegevens achteraf wordt uitgevoerd na het uitkeren/innen van bedragen, dan wel nadat de beschikking is verleend. Daarmee is het een repressieve maatregel. Controles achteraf kunnen (evenals bij controles vooraf) integraal, steekproefsgewijs of incidenteel worden uitgevoerd. Manieren om te controleren kunnen zijn: verzoeken om inlichtingen, inspecties, waarneming, bevestigingen, herberekeningen, cijferanalyses en het opnieuw uitvoeren van controles. Interne controles worden periodiek uitgevoerd om te beoordelen of conform de interne procedures is gewerkt en of transacties getrouw en rechtmatig tot stand zijn gekomen. In de uitvoering van de Verbijzonderde Interne Controles (VIC) is expliciet aandacht voor M&O.

Vastlegging van de controleresultaten is verplicht. De resultaten van de controle kunnen bijvoorbeeld leiden tot aanpassing van het controlebeleid en/of de regelgeving.

Mechanismen controle achteraf:

Jaarlijks wordt een geactualiseerd interne controleplan door het dagelijks bestuur vastgesteld. Dit vormt de basis voor de(V)IC en de verantwoording daarover in de jaarstukken en vanaf 2024 in de Beraps.

Verbijzonderde interne controle.

De (V)IC is in feite een check op de toepassing en functionaliteit van de AO. De Interne Controle (IC) wordt uitgevoerd door de afdelingen zelf. Door mensen die zelf bevoegdheden hebben in de gecontroleerde processen. De werkwijzen, conclusies en aanbevelingen van de IC- medewerkers worden aanvullend getoetst door de medewerker Verbijzonderde interne controle (VIC). Dit is de kwaliteitsadviseur van afdeling Bedrijfsvoering.

3.3 Sanctionering/maatregelenbeleid

Sancties worden opgelegd als reactie op een vaststelling van misbruik. Alleen misbruik is immers onrechtmatig en moet worden hersteld en/of passende maatregelen worden genomen. Maatregelenbeleid is vereist om adequaat te reageren op geconstateerd misbruik en/of oneigenlijk gebruik. Maatregelenbeleid moet voldoen aan de beginselen van behoorlijk bestuur. Dit houdt onder andere in dat maatregelen en sancties proportioneel moeten zijn in relatie tot het vergriep. Uitgangspunt is dat het behaalde voordeel wordt teruggevorderd en er indien nodig maatregelen worden getroffen. Concreet leidt het tot terugvordering van te veel betaalde bedragen, naheffing van ten onrechte gederfde ontvangsten. In bepaalde gevallen kan ook de ontbinding van een overeenkomst of de intrekking van een erkenning als niet-financiële sancties worden opgelegd. In geval van een misdrijf (fraude of diefstal) wordt aangifte gedaan bij de politie. Van sanctionering gaat een afschrikkende uit en draagt om die reden eveneens bij aan het voorkomen en beperken van misbruik van regelingen.

3.4 Evaluatie

Regelgeving wordt gebruikelijk periodiek geëvalueerd. In een evaluatie dient ook plaats te zijn voor de effectiviteit van genomen maatregelen ter voorkoming van misbruik en oneigenlijk gebruik en de toereikendheid van verschillende controlewerkzaamheden. Het M&O beleid kan hierop worden aangepast.

4 Risicogebieden

M&O-beleid wordt toegepast bij regelingen waar een risico bestaat op misbruik en oneigenlijk gebruik. Afhankelijk van de misbruikgevoeligheid van een regeling wordt de intensiteit van de inzet van beheersmaatregelen bepaald. In dit hoofdstuk worden de risicogebieden waarop M&O-beleid van toepassing is beschreven. Daarbij wordt de intensiteit van inzet van het M&O-beleid benoemd en onderbouwd.

4.1 Intensiteit M&O beleid

Afhankelijk van de mate van een M&O risico wordt een streng, een gematigd of een basis beleid gevoerd. De hoogte van een risico is afhankelijk van de kans dat het zich voordoet en de (financiële) impact die het heeft.

Streng M&O-beleid

Streng M&O-beleid omvat beheersmaatregelen die verder gaan dan de reguliere maatregelen op het gebied van de administratieve organisatie en interne controle (AO/IC). Specifieke en aanvullende (controle)maatregelen zijn noodzakelijk, zowel in voorwaardenscheppende sfeer als voor wat betreft het houden van een actief toezicht daarop.

Gematigd M&O-beleid

Gematigd M&O-beleid houdt in dat waakzaamheid is geboden. Enkele aanvullende maatregelen worden getroffen, zoals een actieve voorlichting en een kritische beoordeling van de onderbouwing en herkomst van door derden aangeleverde gegevens (b.v. verscherpte controles).

Licht M&O-beleid

Licht M&O-beleid kan worden toegepast in het geval dat de reguliere AO/IC toereikend is. Er zijn geen aanvullende maatregelen noodzakelijk (te denken valt aan een adequate functiescheiding). Uiteraard moet er wel aandacht zijn voor heldere en eenduidige regelgeving en actieve voorlichting.

Geen specifiek M&O-beleid

Als de regulier AO/IC toereikend is, zijn geen aanvullende maatregelen noodzakelijk en kan incidentele controle op misbruik en oneigenlijk gebruik plaatsvinden.

4.2 Risicovolle processen

Regelingen waarbij de informatie van andere partijen bepalend is voor het verlenen en vaststellen van een indicatie zijn gevoelig voor misbruik en oneigenlijk gebruik. Ook interne processen kunnen M&O-gevoelig zijn. De volgende processen worden aangemerkt als risicogebieden omdat derden een aanmerkelijk (financieel) belang hebben en GBTwente in grote mate afhankelijk is van door die derden verstrekte gegevens.

GBTwente

1. Heffingen en Belastinginkomsten (licht M&O-beleid)

De belangrijkste belastinginkomsten binnen GBTwente worden gerealiseerd door de OZB, afvalstoffenheffing en rioolrechten. De hoogte van deze belasting wordt gebaseerd op redelijk objectieve criteria of op gegevens van niet-betrokken derden. Daarnaast is de interne controle op deze belastinginkomsten binnen GBTwente goed georganiseerd.

Er is ook een groep belastingen/heffingen waarbij rechtstreeks toetsbare gegevens ontbreken zoals de toeristenbelasting, forensenbelasting en havengelden.

Bij de toeristenbelasting gaan we in beginsel uit van de aangifte van de inwoner/ondernemer die de mogelijkheid biedt tot overnachting. Jaarlijks worden deze aangiftes wel steekproefsgewijs gecontroleerd. De forensenbelasting kan alleen gecontroleerd worden waar dit geldt voor o.a. vakantieparken. Voor het overige wordt uitgegaan van het eerlijk doorgeven door de belastingplichtige.

Bij havengelden is de controle gebaseerd op basis van de aangifte van de schipper. Hier heeft de havenmeester wel in rol in de volledigheid. Dit is binnen het havenbedrijf georganiseerd.

Tenslotte is er een groep overige belastingen waarbij GBTwente volledig afhankelijk is van de informatie van derden zoals de hondenbelasting en is specifiek M&O Beleid hier wat minder relevant.

2. Kwijtscheldingen (gematigd M&O beleid)

Ook de procedure van kwijtschelding is risicogevoelig, omdat deze bij automatische verlening sterk afhankelijk is van de juistheid van inkomensregelingen. Hier zijn aanvullende M&O maatregelen nodig en daarmee een gematigd M&O beleid.

3. Inkopen en aanbestedingen (gematigd M&O beleid)

Met inkoop en aanbesteding kan een aanmerkelijk financieel belang gemoeid zijn. Wet- en regelgeving en ook het inkoopbeleid bevatten echter al de nodige waarborgen op het gebied van M&O. Reeds van toepassing zijnde (verbijzonderde) interne controles op inkopen en aanbestedingen zijn eveneens een waarborg dat deze juist en volledig zijn. Ook interne budget- en functiescheidingen zijn van toepassing. Aanvullende M&O-maatregelen kunnen zich beperken tot enkele extra controles van aangeleverde gegevens. Daarom geldt voor inkopen en aanbestedingen een matig M&O-beleid. Voor aanvullende opdrachten (meerwerk) en opdrachten die één-op-één gegund worden is een tevens een matig beleid noodzakelijk, omdat hierop mogelijk niet alle voorstaande beheersmaatregelen worden toegepast. Een mogelijke vorm van misbruik is dat iemand zich wil verrijken door een nepfactuur naar GBTwente te sturen in de hoop dat deze wordt betaald, terwijl de prestatie niet (geheel) is geleverd. Ook kan het voorkomen dat een medewerker zaken bestelt op rekening van GBTwente maar die ongeoorloofd privé gebruikt (intern).

4. Integriteit van relaties (gematigd M&O beleid)

Integriteit van medewerkers en directie in de omgang met externe relaties vormt een M&O risico. Preventieve maatregelen in de zin van integriteitbeleid en gedragscodes zijn al van kracht. M&O beleid kan dan ook beperkt zijn tot het treffen van enkele aanvullende maatregelen, waardoor een gematigd beleid volstaat.

5. Personeelslasten (licht M&O-beleid)

De interne controle op personeelslasten is goed georganiseerd. Enkele belangrijke aandachtspunten zijn: kopie identiteitsbewijs, formele aanstelling, controle buiten de personeelsadministratie om en Verklaring Omtrent Gedrag. Een nuance geldt wellicht voor kostenvergoedingen. Hierbij valt te denken aan het verkrijgen van een vergoeding voor gemaakte reiskosten terwijl deze kosten door een persoon niet juist opgegeven worden of er de juiste grondslag voor ontbreekt. Het risico is dat een (fictieve) medewerker wordt opgevoerd in de salarisadministratie of dat het salaris of aantal uren te hoog wordt ingegeven in het salarissysteem. Het financiële belang hiervan is in het algemeen echter beperkt. Hierbij moet wel sprake zijn van een goede functiescheiding.

5 Verantwoording

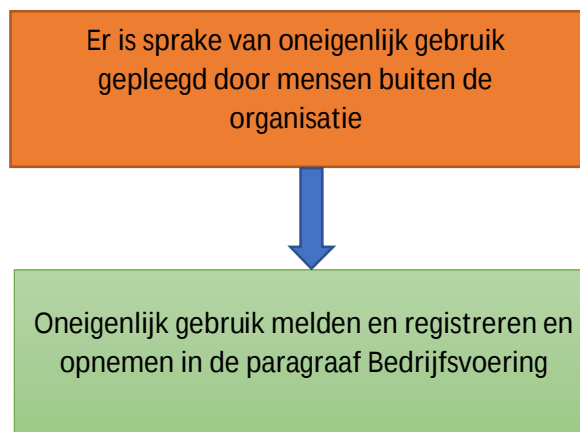
Om inzicht te krijgen in de wijze waarop het M&O beleid wordt uitgevoerd en wordt nageleefd, moet verantwoording worden afgelegd. Dit wordt gerealiseerd door aan te sluiten bij de reguliere Planning & Control cyclus. In het kader van de verantwoording worden in ieder geval de volgende stappen ondernomen:

- Vanaf de begroting 2025 wordt in de paragraaf Bedrijfsvoering informatie opgenomen over het M&O beleid;
- In de 1e en 2e Berap 2024 wordt in de paragraaf Bedrijfsvoering gerapporteerd over de voortgang in het M&O;
- Vanaf de jaarrekening 2023 wordt verantwoordingsinformatie over het M&O beleid opgenomen;
- Bij het verrichten van interne controles, audits en onderzoeken wordt aandacht besteed aan het M&O beleid;
- Bij het opstellen van procesbeschrijvingen, in het kader van de administratieve organisatie, wordt rekening gehouden met M&O -gevoelige aspecten.

Bijlage 1; Schematische weergave afwegingskader misbruik en oneigenlijk gebruik

In deze bijlage wordt een schematische weergave gegeven van het afwegingskader dat van toepassing is bij misbruik en oneigenlijk gebruik. De blauwe/doorlopende pijlen staan voor een bevestigend antwoord. De oranje/gestippelde lijnen voor een ontkennend antwoord. De zwarte pijlen staan voor een automatisch gevolg.

Oneigenlijk gebruik:

Beleid en uitvoering Misbruik- en Oneigenlijk gebruik:

Misbruik:

